

اول دفترنامه یزدان

این کتاب به یاد شادروان هنریک مجنونیان (کارشناس برجسته محیط زیست ایران) پیش کش می شود که بنا بود در این راه همراهان باشد که نشد...

نگاهی به تاریخچه جغرافیای طبیعی کرکان و دشت

www.ketab.ir

دیباچه:

دکتر بهرام کیایی

گردآوری، ویرایش، ترجمه و توضیح:

دکتر مزدک ذریبکی، مهندس رمضانعلی قائمی، محمود اخوان مهدوی

بنام

(وابسته به موسسه فرهنگی میرداماد)

موسسه فرهنگی میرداماد

اثر شماره: ۲۷

نگاهی به تاریخچه جغرافیای طبیعی گرگان و دشت

گردآوری، ویرایش، ترجمه و توضیح: مزدک دربیکی،

رمضانعلی قائمی، محمود اخوان مهدوی

دیباچه: بهرام کیایی

نمونه خوانی، برابرسنجی و ویراستاری: فائزه کاویان

قطع وزیری، ۴۸۴ صفحه، چاپ اول، سال ۱۴۰۰

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: غنچه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۸۱۸-۷-۹

قیمت: ۱۰۵۰۰ تومان

آدرس: گرگان، بلوار شهید مفتاح، موسسه فرهنگی میرداماد

کتابشناسی: ۴۹۱۸۹۴۵۱۳۳

تلفن: ۰۱۷-۳۲۲۲۶۹۱-۳

www.mirdamad.org

info@mirdamad.org

سرشناسه: دربیکی، مزدک، ۱۳۵۷ -

عنوان و نام پدیدآور: نگاهی به تاریخچه جغرافیای طبیعی گرگان و دشت/ دیباچه بهرام کیایی: گردآوری و ویرایش، ترجمه و توضیح مزدک دربیکی، رمضانعلی قائمی، محمود اخوان مهدوی: نمونه خوانی، برابرسنجی و ویراستاری فائزه کاویان.

مشخصات نشر: گرگان: موسسه فرهنگی میرداماد گرگان، انتشارات بنام، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۴۸۴ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۹۶۸۱۸-۷-۹

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۴۸۰-۴۰۱.

موضوع: جغرافیای طبیعی — ایران — گلستان

موضوع: (Physical geography -- Iran -- Golestan (Province))

موضوع: گلستان — سیر و سیاحت

موضوع: Golestan (Iran: Province) -- Description and travel

شناسه افزوده: اخوان مهدوی، محمود، ۱۳۶۰ -

شناسه افزوده: قائمی، رمضانعلی، ۱۳۲۵ -

شناسه افزوده: کیایی، بهرام، ۱۳۲۸ -

رده بندی کنگره: ۲۸۸GB / رده بندی دیویی: ۹۱۵/۲۱

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۵۴۳۶۷ / اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیا

بر پایه قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان، همه حقوق مادی و معنوی این اثر برای نویسندگان آن محفوظ است. چاپ‌های بعدی، تکثیر و تولید دوباره کلی و جزئی این کتاب به هر شکل (کپی کاغذی، صدا و تصویر، نرم‌افزار، وب‌سایت، شبکه‌های اجتماعی و مانند آن) بدون اجازه کتبی نویسندگان، ممنوع است و پیگرد و برخورد جدی قانونی خواهد داشت

فهرست

- ۵..... دیباچه
- ۷..... پیش گفتار
- ۹..... راهنمای کتاب
- ۱۰..... جغرافیا
- ۱۰..... سفرهای آقای شوالیه شاردن در ایران و دیگر مناطق مشرق زمین
- ۱۰..... خاطرات جغرافیایی امپراتوری ایران همراه با نقشه
- ۱۰..... سفر دوم به قسطنطنیه از راه ایران، ارمنستان و آسیای کوچک بین سالهای ۱۸۱۰ و ۱۸۱۶
- ۱۰..... سفر به ارمنستان و ایران در سالهای ۱۸۰۵ و ۱۸۰۶
- ۱۰..... سفر به بخارا
- ۱۰..... سفر زمستانی (ناتار) از قسطنطنیه به تهران همراه با سفرهایی در بخش‌های گوناگون ایران و غیره
- ۱۰..... گزارش استرآباد
- ۱۰..... گزارش کسول آیت به کرانه‌های دریای خزر، تاریخ ۸-۱۸۴۷
- ۱۰..... گزارش سفر از رشت تا استرآباد
- ۱۰..... جغرافیای رشت و مازندران
- ۱۰..... گزارش سفر به بخش جنوبی آسیای مرکزی
- ۱۰..... سفر نماینده سلطنتی پروس به ایران
- ۱۰..... در کرانه‌های جنوبی دریای خزر؛ همراه با نقشه مسیرها
- ۱۰..... مسافرت در آسیای مرکزی
- ۱۰..... تاریخ ایران از آغاز سده نوزدهم تا سال ۱۸۵۸ با بازبینی رویدادهای بزرگی که به برپایی خاندان قاجار انجامید
- ۱۰..... شرح سفری به استان خراسان و شمال غربی افغانستان در ۱۸۷۵
- ۱۰..... یادداشت‌های سفر بررسی مسیرها در شمال ایران در ۱۸۸۱ و ۱۸۸۲
- ۱۰..... قفقاز و ایران
- ۱۰..... گذر از آسیای مرکزی، استپ قوقیز، ترکستان روسیه، بخارا، خیوه، سرزمین ترکمن‌ها و ایران؛ خاطرات سفر
- ۱۰..... ایران و قضیه ایران

پیش گفتار

گرگان‌زمین که در فراز و نشیب تاریخ با نام‌های گوناگون شناخته شده (سرزمین گرگان و ورکان و هیرکان دوران باستان، جرجان دوره اسلامی، ایالت تاریخی استرآباد، گرگان و دشت پیش از سال ۱۳۵۷، و استان گلستان کنونی)، به دلیل شرایط جغرافیایی خود از محیط‌زیست ویژه‌ای برخوردار است، آن گونه که می‌توان آن را خردنگاره طبیعت ایران‌زمین نامید. گستره کوچک این منطقه شمالی که رشته کوه‌های البرز شرقی، آن را از فلات مرکزی ایران جدا می‌سازد و اثرپذیرش از ویژگی‌های گوناگون محیطی، آن را به نوعی پهنه انتقالی بین ایران و آسیای مرکزی تبدیل کرده است که این ویژگی را می‌توان به‌خوبی در زمین‌ریخت‌شناسی، آب و هوا، زیباگان و گیاهانش دید. از این‌رو پهنه‌ای است سرشار از منابع طبیعی که همواره انسان در حال دستکاری و بهره‌مکنش با آن بوده است.

همچنین این سرزمین به دلیل جغرافیای سیاسی حساس و همسایگی با روسیه و گذر بین هند و اروپا، همیشه کانون توجه قدرت‌های خارجی به‌ویژه بریتانیا بوده است. از این‌روست که مأموران خارجی بسیاری به شکل دیپلمات، گردشگر، بازرگان و مانند آن از این منطقه دیدن کرده و گزارش‌های رسمی و محرمانه فراوانی فراهم کرده‌اند که بسیاری از آن‌ها چاپ شده و بسیاری نیز هنوز در بایگانی‌های کشورهای گوناگون به‌ویژه روسیه و انگلستان ناشناس مانده است.

از آنجا که بدون شناخت گذشته نمی‌توان برای اکنون و آینده برنامه داشت، بنابراین یکی از شیوه‌های بالارزش در پژوهش‌های محیط‌زیست و روی هم‌رفته، تاریخ محیطی و بهره‌مکنش انسان و طبیعت، بررسی منابع تاریخی است که با یاری آن می‌توان به شواهدی رسید که تصویری از تاریخ طبیعی گذشته و پیامدهای انسان بر محیط ارائه می‌دهد و هدف این کتاب نیز همین است.

نویسندگان این کتاب سال‌هاست با توجه به پیشینه کاری خود و دلبنستی به پژوهش‌های منطقه‌ای گرگان‌زمین، به گردآوری منابع پژوهشی و تاریخی آن پرداخته‌اند و نزدیک به یک دهه پیش تصمیم گرفتند پژوهش‌هایشان را به شکل‌های گوناگون مانند مقاله و کتاب منتشر کنند که تاکنون چند مورد از آن‌ها چاپ شده است. کتاب پیش رو با هدف بررسی و بازخوانی منابع مهم تاریخی این سرزمین ارزشمند از دیدگاه جغرافیای طبیعی و محیطی گردآوری شده است و به نوعی، جلد نخست مجموعه‌های مانند آن در آینده به شمار می‌رود. در جای‌جای کتاب می‌توان به تصویر گرایشی از طبیعت، منظرها، زیستگاه‌ها، گونه‌ها، پراکنش انسان و بهره‌مکنش و دیدگاهش نسبت به طبیعت دست یافت که هیچ‌گاه با پژوهش‌های علوم تجربی در محیط‌زیست و دیگر رشته‌های مانند آن دست‌یافتنی نیست.